

Privatisering in Argentinië

Tijdens het recente bezoek van president Menem van Argentinië aan Nederland heeft minister-president Lubbers het Argentijnse staatshoofd gecomplimenteerd met het herstel van de democratie en het gevoerde economische beleid. Daarbij sprak Lubbers ook zijn waardering uit voor het zeer ambitieuze privatiseringsproces dat in Argentinië in volle gang is en dat heeft bijgedragen tot het beteugelen van de inflatie en het in evenwicht brengen van de begroting.

Argentinië heeft inderdaad een fors privatiseringsprogramma ingezet, met name om de buitenlandse schuldpositie te verbeteren. In de eerste fase, begonnen in 1989, zijn de twee grootste overheidsbedrijven verkocht, namelijk het telefoonbedrijf ENTEL en het luchtvaartbedrijf Aerolíneas Argentinas. In latere fasen zijn ook tv- en radiostations, petrochemische bedrijven, staalbedrijven, hotels, elektriciteitsbedrijven, de hele gasindustrie (productie-, transport- en distributiebedrijven) en waterbedrijven verkocht. De totale kapitaalopbrengst van de Argentijnse privatiseringsoperatie over de periode 1990 t/m 1993 bedraagt naar verwachting \$ 5,6 miljard in contanten en \$ 6,8 miljard aan schuldpapier in nominale waarde (marktwaarde: \$ 2,9 miljard dollar). Voor het grootste deel zijn deze kapitaalinkomsten gebruikt ter aflossing van staatsschuld.

Ook in Nederland zijn en worden staatsbezittingen geprivatiseerd. Denk aan de verkoop van aandelen DSM, NMB, KPN en de verkoop van schoolgebouwen (de recente gedachte om KLM nieuw aandelenkapitaal te verschaffen, lijkt tegen de trend in te gaan). Een verschil met Argentinië is dat in Nederland de kapitaalopbrengsten in de lopende sfeer plegen te worden 'verjubeld', al is er sprake van een kentering: het kabinet wil de opbrengsten uit de verkoop van aandelen KPN gebruiken voor de financiering van grote infrastructurele werken.

Vergeleken met Nederland valt ook op dat de privatisering in Argentinië veel sneller is gegaan dan in Nederland. Elders heb ik wel eens uitgerekend wat de doorlooptijd of beslissingstijd is vanaf het moment van het in onderzoek nemen van een overheidsorganisatie tot het moment van daadwerkelijke privatisering. Voor een relatief eenvoudige zaak als de verzelfstandiging van de Staatsuitgeverij en -drukkerij in een n.v., waarvan de aandelen niet eens zijn verkocht, had de regering in Nederland 2,5 jaar nodig.

De snelheid waarmee in de Zuid Amerikaanse landen is geprivatiseerd heeft wel een schaduwzijde. In de haast die daar is betracht om snel kapitaalinkomsten te verwerven, is bijna geen aandacht geschonken aan de regulering die na de privatisering geboden is, met betrekking tot aanleg van waterleidingen, aansluitingen van afgelegen dorpen en boerderijen, waterkwaliteitscontroles enzovoort. Vooral bij privatisering van openbare nutsbedrijven, zoals waterlei-

dingbedrijven, elektriciteitsbedrijven e.d., is complementaire regulering noodzakelijk. De vraag die nu opkomt, is hoe een privaatrechtelijk monopolie als een waterleidingbedrijf, dat de hele markt van de stadsprovincie Buenos Aires met een paar miljoen inwoners bedient, gereguleerd moet worden. Hoe moeten 'regulatory agencies' worden opgezet? Hoe kan voorkomen worden dat de reguleerders ingekapseld worden door de gereguleerden? Al te makkelijk hanteren politici (zoals ook in Nederland in de jaren tachtig gebeurde) het gemeenschappelijke ticket van privatisering en deregulering. Die twee gaan heel goed samen als er concurrerende bedrijven zijn, maar niet als er sprake is van de omzetting van een publiekrechtelijk in een particulier monopolie. In die situatie moet privatisering leiden tot regulering, zoals de Zuid Amerikaanse landen thans leren. Daarom moet nog worden afgewacht of we kunnen spreken van een geslaagde herstructurering.

Een laatste gedachte nog naar aanleiding van deze vergelijking van Nederland met Argentinië. Het privatiseringsbeleid van ons kabinet is bepaald niet voortvarend, evenmin als het beleid op provinciaal niveau. Het zou goed zijn voor de Nederlandse samenleving als de paar grote elektriciteitsproductiebedrijven (die inmiddels horizontaal gefuseerd zijn met de gasdistributiebedrijven en verticaal met de elektriciteitsdistributiebedrijven) een fors deel van hun aandelen zouden verkopen. Het eigendom is thans in handen van provincies en gemeenten, geen 'residual claimants' die een sterke prikkel tot kostenbeheersing uitdelen. Privatisering tot zeg 50% zou een sterke efficiëntieprikkel kunnen inbouwen. Daarin kunnen we leren van de Mercosur-landen, maar ook van America del Norte.

P.B. Boorsma